

29 בנובמבר 2008

סיפורו של חבלן ימי

כתב: מנחם ים שחור

שמי מנחם ים שחור, נולדתי ב-1929, בשנים 1944 ועד 1947 הייתי פעיל מאד בפלוגת הים של הפועל חיפה יחד עם רבים וטובים כגון איציק ברוקמן, ביני תלם, מאיר מז'יבורסקי, יצחק פוקס אופק ועוד. ב-1947 עברתי קורס קציני חבלה בעין גב ובסוף אותה שנה, עם פרוץ מלחמת השחרור, התגייסתי לקרבות ביבשה מאחר ובים לא היתה עדיין כל פעילות.

נלחמתי בקרבות הגליל המזרחי כקצין חבלה בחטיבת עודד שהפכה ברבות הימים לגולני. בהתקפה הראשונה על מצודת נבי יושע, כיום 'מצודת כח', שבוצעה במשוריינים ונכשלה, סבלה יחידת החבלנים שלי ארבעה הרוגים ומספר פצועים ואני ביניהם.

בתקופת ההחלמה באילת השחר, ששימשה כבי"ח לגליל העליון שהיה מנותק מהארץ, הוחלט על הפוגה הראשונה בקרבות מלחמת השחרור. הדרך לחיפה נפתחה ואני נשלחתי לטיפול בבי"ח על הכרמל, כאן התברר לי כי מתארגן חיל הים וכאיש פלוגת הים לא הסכמתי להעדר מכך.

פניתי ליוסי טרס, שהיה הגייס של החיל באותם ימים והסברתי לו את ניסיוני הימי ובחבלה ומיד נשלחתי לקיסריה העתיקה, להצטרף ליחידת אנשי הצפרדע שהתחילה להתארגן שם בפיקודו של יוס'לה הובר-דרור.

נכנסנו למשטר אימונים בצלילה, שניתנו על ידי יוס'לה הובר-דרור עם ציוד שלמדנו להכירו וכן הדרכה בחמרי נפץ וחבלה שניתנו על ידי (ראה בכתבה 'הרצל לבון מספר על קיסריה והפלי"ם').

אי אפשר לאמור שהיינו כבר מאומנים ברמה מספקת ומוכנים לביצוע פעולות צלילה, והנה באחד הערבים באמצע אוקטובר 1948 נקראנו שלושה צוללנים: מנשה מילר שנקרא לואי, אני, מנחם ים שחור, שנקרא ים ושלישי בשם ניסו, לחדרו של יוס'לה במרום המבצר שם קיבלנו ממנו הוראה לקחת מיד את כל ציוד הצלילה שלנו וכן מספר מוקשי עלוקה ולעלות מיד למשאית המחכה לנו בבסיס. לא נאמר לנו דבר על המטרה והיעד. הכל היה סודי ביותר ומיועד להימסר לנו בהמשך. המשאית עם ברזנטים סגורים שלא מאפשרים לנו לראות ולהיראות נוסעת כשעה. בנמל חיפה נפתח הכיסוי ואנו עולים עם ציודנו על הספינה פלמ"ח בפיקודו של שלמה הראל, לימים אחד ממפקדי החיל. הספינה מפליגה מחיפה דרומה ואז קיבלנו את פרטי המבצע.

בעזה צפויות שתי אניות מצריות נושאות גייסות ועלינו לצלול אליהן ולהצמיד את המוקשים על מנת להטביען. הספינה התרחקה מהחוף והפליגה לכוון עזה. למחרת עם ערב התקרבו לנמל עזה מרחק בטוח ע"מ שלא יגלו את הספינה. שם ירדנו שלשת הצוללים על ציודנו למים במטרה לשחות ולצלול לכוון נמל עזה. בשלב זה היה עדיין לילה חשוך, אולם כעבור כמה דקות עלה הירח ואפשר היה לראות בברור את מזח נמל עזה כשלידו אין כל אניה.

חזרנו לספינה והתרחקנו מהחוף ללב הים. את כל יום המחרת בלינו בעומק הים ולקראת ערב הפליגה הספינה שנית והתקרבה לכון נמל עזה. לאכזבתנו גם בלילה זה לא הגיעו האניות המצריות לעזה. אינני זוכר אם ניסינו לילה שלישי או לא, בכל אופן לאחר הניסיונות ללא הצלחה לארוב לאניות המצריות, שלא באו, ניתנה ההוראה לחזור לבסיס וכך בוצע.

האכזבה היתה גדולה. ניתנה לנו הזדמנות להצדיק את האימונים הקשים ואת ההשקעה בביסוסה וקיומה של היחידה וההזדמנות חמקה מאיתנו והתחושה היתה קשה. חזרנו לבסיסנו בקיסריה וכעבור כמה ימים התבשרנו כי האניות הגיעו לעזה והיחידה של סירות המחץ מיפו טיבעו אותן. לימים [פורמאלית ב-1.1.1950] אוחדו שתי היחידות, זו של קיסריה וזו של יפו, ליחידה אחת "שיטת 13" וגאות היחידה על ביצוע הטיבוע היתה לנחלת השייטת כולה. אבל זה קרה כבר אחרי שאני עזבתי כדי להצטרף לקורס חובלים ב'.

תמונות:

מנחם ים שחור ב-1948 וכיום

קיסריה, 1948 (מנחם ים שחור במרכז)

מנחם ים שחור בחיל הים, 1948

הרצל נבון - המסגד בקיסריה, 1948

המגורים בקיסריה העתיקה, 1948